

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Cvsentino Archiepiscopo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20020

CYSENTINO ARCHIEPISCOPO.

L Egisse te credimus & per experientiam didicisse quod avis ad volatum & homo nascitur ad laborem. Militia enim est vita hominis super terram. Quod cum habeat ex conditione naturæ, nihilominus imminet illud ei ex præcepto dicentis: *Labora sicut bonus miles Christi Iesu.* Reddet namque Dominus sanctis suis mercedem, non solum fructuum, sed laborum. Cujus expertus non fuit Apostolus qui dicebat, *Plus ceteris laboravi;* non dicens, *plus ceteris fructum feci.* Quia igitur ostendere Dominus tibi cepit quanta te oporteat pro nomine suo pati, & hostis tuos congregentem te secum terribilibus oculis est intuitus, ita ut colluctatio tibi adversus carnem & sanguinem non sit tantum sed adversus spiritualia nequitie in cœlestibus, ad fortia te decet mittere manum tuam, & cunctis diebus quibus nunc militas donec veniat immutatio tua, fiducialiter expectare, ne, quod absit, dicentibus tibi tentatoribus tuis, *Incurvare ut transeamus,* à statu tuæ rectitudinis inclineris, & cadere incipias ante illos. De quibus oportet te dicere cum effectu: *Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & donec deficiant non convertar.* Proinde fraternitatem tuam monemus attentius & exhortamur in eo qui est in se sperantium fortitudo quatinus in pugna quam contra te per ministros suos universæ terræ mallemus incitavit, non deficias, sed proficias, & adversus principes & potestates harum tenebrarum invicta mente resistas. Deus enim fluctuationem in æternum justo non dabit, nec tentari te patietur ultra quam valeas sustinere. Propter quod, si consistant adversus te castra, non timeas, immo, sicut de viro constante legitur, si fractus orbis collapsus fuerit, impavidum te ruinis perferendum esse confidas, ut tandem cum in hujusmodi bello fortis inventus fueris, & pugnam superaveris serpentis antiqui, is qui calcandi super serpentes & scorpiones tibi contulit potestatem, cum illis quibus dicturus est, *Venite ad me qui laborastis & onerati estis,* vincenti tibi de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei tui, det edere, neque faciat pro laboribus transitoris requie sempiterna gaudere. Datum Romæ apud sanctum Petrum 11. Kal. Februarij, anno decimo.

IN nomine Domini. Amen. Cum causa que vertitur inter monasterium Fossæ

Tom. II.

novæ ex una parte & commune Pipernij Fossæ novæ cum communi Piperni, ex altera super silva Morgazani fuisset commissa Domino Hugolino Episcopo Hostiensi à summo Pontifice terminanda, convocatis partibus ante presentiam suam, libellum monasterij recepit compositum in hunc modum. Ego L. Yconomus monasterij Fossæ novæ pro parte & vice monasterij peto à sanctitate vestra ut ex officio vestro juxta mandatum apostolicum inhibeatis Pipernensibus ut non molestant dictum monasterium super silva Morgazani, neque turbent possessionem nostram. Item peto quod de damnis & injuriis illatis monasterio satisfieri faciatis. Cui libello in hunc modum à Pipernensibus est responsum. Ego B. procurator Pipernensium dico silvam Morgazani in possessione nostra, videlicet avorum, patrum, & nostra semper fuisse, & dico ipsam silvam fuisse confirmatam nobis per præceptum Domini Honorij Papæ & Alexandri & Calixti. Vnde si Pipernenses aliquid operati sunt in ea, incidendo, vel pascendo, vel vendendo, pro suo jure rationabiliter possederunt. Vnde dico quia non teneor de injuria vel de aliquo damno, si illatum est. Itaque cum Dominus Hostiensis aliquandiu de causa cognovisset eadem, commisit vices suas Archipresbytero Pipernensi & Iudici Sitintensi: qui receptis testimoniis utriusque partis, instrumentis & rationibus diligenter inspectis, causam ad Dominum Papam remisit sufficienter instructam. Dominus autem Papa licet Consules & populum Pipernensem ad se sæpius evocaret, neque per se neque per sufficientem responsoalem coram eo voluerunt aliquatenus comparere. Quia tamen causa ipsa inspectionem locorum & finium exposcebat, mihi * Petro de Sasso Dei gratia sanctæ Pudenticæ tituli Pastoris Presbytero Cardinali, qui tunc in ipsis partibus commorabar, commisit ipsam controversiam dirimendam, dans mihi per litteras in mandatis ut Pipernenses ipsos ex abundantia ad meam presentiam evocarem, ac locis ipsis, de quibus erat questio, rationibus, attestacionibus, & instrumentis utriusque partibus, que sub sigillo Domini Cardinalis sanctorum Colmæ & Damiani mihi transmittebantur inclusa, diligenter inspectis, non differrent causam ipsam calculo diffinitivæ sententiæ terminare. Ego igitur juxta mandatum apostolicum accedens ad locum, fines, & loca de quibus questio vertebatur, rationes, attestaciones, & instrumenta utrius-

* Vide Chronicon Fossæ novæ. pa. 482.

Q

que partis ibidem diligenter inspexi; & cum pro penuria jurisperitorum non possem commodè illuc sententiam ferre, nec ipsos possem ad concordiam aliquatenus revocare, parti utrique, quod se summo Pontifici præsentarent, octavam Nativitatis duxi pro termino præfigendam. Venientibus autem Domino Abbate & quibusdam monachis de Foslanova termino constituto, Pipernenfes venire modis omnibus contempserunt. Et sic ad instantiam Abbatis & monachorum iterum Dominus Papa mihi associare curavit Dominum Guidonem de Capite porci & socium ejus & Dominum G. de Tocco; coram quibus Abbas Foslanovæ proposuit se silvam Morgazani non vi, non clam, non precario possidere; & suam intentionem fundatam esse per plures testes asserere, qui dicunt quod terram in qua modò est silva Morgazani monasterium colonis dedit ad laborandum, & quod partem frugum & quasdam operas de ipsa terra receperit ab eisdem, & quod monachi Foslanovæ silvam in Morgazano postea levaverunt. Item quod per triginta annos usque ad hunc annum pro suo custodierint & defenderint Morgazenum. Item quod à quadraginta annis & etiam quinquaginta quietè & pacificè silvam monasterium possedit eandem. Ad elidendum autem monasterij intentionem fuit propositum ex adverso, non monasterium, sed Pipernenfes prædictam silvam pacificè possidere. Ad quod probandum quoddam rescriptum bonæ memoriæ Calixti Papæ, renovatum per Dominum Alexandrum, facere videbatur: in quo continebatur quod Crescentius de Sonnino terram Morgazani & de Mortecto & omnes alias terras Pipernensium refutavit de quibus Pipernenfes in possessione fuerunt, sicut expressim hoc elicitur ex rescripto; & sic per hæc verba possessionem probare nitebantur. Testes præterea inducti fuerunt ad probandam possessionem quod Pipernenfes silvam monachis commendarunt; & sic monachis, non sibi, sed Pipernensibus possederunt. Nam is possidet cujus nomine possidetur. Item quod lignis, pascuis & herbis, atque mapalibus usi fuerunt homines de Piperno. Ad hæc omnia præfatum monasterium replicabat dicens prædictas allegationes sibi in aliquo non obstare. Inprimis rescripto Papæ Calixti taliter respondebat, quod quæstio super qua emanavit rescriptum, non inter monasterium & Pipernenfes,

sed inter Pipernenfes & Crescentium de Sonnino tunc temporis vertebatur. Ergo res inter alios acta aliis nec prodesse poterit nec obesse. Item posito quod inter monasterium & Pipernenfes fuisset illa quæstio ventilata, non probatur per hoc possessio. Nam illa clausula quæ in præfato continetur rescripto (*de quibus in possessione fuerunt &c.*) ad proximè dicta est tantummodo referenda, si rescriptum subtiliter sit inspectum. Recommendationi autem taliter respondebat, quod per eam possessio non probatur. Nec enim probatur per testes quod silvam recommendaverit universitas Pipernensis, sed simpliciter Pipernenfes. Sed posito quod probaretur, non posset aliquatenus hoc obesse; quia, sicut dicunt testes, facta fuit monachis, non conventui vel collegio Foslanovæ. Ergo posito quod talem recommendationem monachi recepissent, non poterit per eos præjudicium monasterio generari, ne damno Ecclesiam atterat culpa temeritatis alienæ. Item ad id quod dicunt, quod fuerunt usi pascuis, lignis &c. taliter monasterium replicabat, quod per usum lignorum &c. possessio non probatur, cum nedum usufructuarius, immo & fructuarius, vix à jure civili obtinere potuit ut naturaliter possideret; quia non dicit lex quod naturaliter possideat, sed quod videtur naturaliter possidere. Sed posito quod usus possessionem induceret, non probatur quod esset usua universitas Pipernensis, sicut & superius fuit in recommendatione plenius allegatum; maxime cum alij vicini silva utantur eadem, nec possint dici ideo possidere. Item allegabat pro se monasterium Foslanovæ quod, sicut cautum est in jure civili, illa ratione potissimum debeat obtinere quod tempore litis contestatæ non vi, non clam, non precario possidebat. Auditis igitur iis & aliis rationibus & plenius intellectis, auctoritate Domini Papæ & prædictorum jurisperitorum consilio adjudicamus jam dictam silvam Morgazani monasterio Foslanovæ pacificè possidendam & Pipernenfes ab omni molestia super eadem silva cessare, sententialiter diffinimus, quæstione proprietatis sine utriusque partis præjudicio reservata. Hanc verò sententiam ad majorem cautelam scriptam per manus B. dilecti nostri Capellani nostro sigillo fecimus communiri. Anno dominicæ incarnationis M C C V I I I. mense Ianuarij, x. Kal Februarij, anno decimo pontificatus Domini Innocentij III. Papæ.] Nulli

ergo omnino hominum &c. nostræ confirmationis &c. Si quis autem &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum 111. kal. Februarij, anno decimo.

ALTISSIODORENSI EPISCOPO.

Epil. 204.
Adversus usurarios burgi de Casert.
Vide supra qu. 61.

A Audientiam nostram te significante pervenit quod quidam burgenfes de Caritate, licet in ea per totum ferè annum vel pro majori parte morentur & contractas exercent usurarum, in tribus tamen festivitibus annualibus se ad villas Regis vel aliorum Principum extra tuam diocesim transferunt jura parochialia exercentes ibidem, ut sic se parochianos alterius mentientes, tuam jurisdictionem eludant, coram te juri parere penitus contemnendo. Quia igitur fraus & dolus nemini debet patrocinium impertiri, ut usurarios supradictos, si res ita se habet, ad exhibendum tibi tamquam patri & pastori suo reverentiam & obedientiam debitam, recipiendo tua salubria monita & præcepta, monitione præmissa per censuram ecclesiasticam nonobstante frustratorie appellationis objectu compellas, liberam tibi auctoritate præsentium concedimus facultatem. Nulli ergo &c. nostræ concessionis &c. Si quis autem &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum 1 v. Idus Januarij, anno decimo.

*PETRO ABBATI MONASTERII
sancti Martini de Monte, ejusque fratribus tam præsentibus quam futuris regularem
vitam professis in perpetuum.*

Epil. 207.
De confirmatione privilegiorum.
Vide supra in tit. 111. cap. 116.

Licet monasterium vestrum pauper-culum fuerit ab initio, in tantam tamen processu temporis paupertatem devenit ut vix in eo tres monachi remanerent, possessionibus ejus vel omnino distractis vel graviter obligatis. Vnde in generali Cisterciensi Capitulo extitit diffinitum ut à Cisterciensi ordine separari deberet, cum in eo non posset Cisterciensis ordo servari. Nos autem, qui religionem intendimus fovere plantatam, nolentes ab ipso monasterio religionem penitus extripari, mille libras tribuimus ad possessiones ejusdem monasterij retinendas, mandantes dilectis filiis Abbati & fratribus Pontiniacensis cœnobij, quod per Dei gratiam & in spiritualibus & in temporalibus valde floret, ut Ecclesiam vestram de nostra concessione in specialem filiam adoptantes, Abbatem & conventum ad illam dirigerent reformandam. Quod ipsi grato prosequentes affectu, vos cum qui-

Tom. II.

busdam conversis ad ipsum monasterium transferunt. Verum quia nec sic monasterium ipsum sufficere poterat ad conventum sustentandum honestum, Ecclesiam sancti Salvatoris positam juxta Orclem cum omnibus possessionibus & pertinentiis suis vobis & per vos monasterio vestro in perpetuum duximus concedendam, impensuri vobis auctore Domino in aliis necessitatibus vestris auxilium opportunum cum laudabiliter vos proficere cognoverimus, prout cupimus & speramus. Ipsum itaque monasterium, prædecessorum nostrorum felicitis recordationis Eugenij, Alexandri, & Lucij Romanorum Pontificum vestigiis inhærentes, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus & presentis scripti patrocinio communimus. In primis siquidem statuantes ut ordo monasticus, qui secundum Deum & beati Benedicti regulam atque institutionem Cisterciensium fratrum in eodem monasterio institutus esse dinoscitur &c. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona idem monasterium in presenti justè & canonicè possidet &c. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum in quo præfatum monasterium situm est cum omnibus pertinentiis suis, Ecclesiam sancti Erasmi ad portam Salsicelle, Ecclesiam sancti Iohannis de Petra, Ecclesiam sancti Petri, Ecclesiam sancti Viti, Ecclesiam sancti Peregrini, Ecclesiam sancti Thomæ, Ecclesiam sanctæ Lucie de castro Viterbij, Ecclesiam sancti Clementis, Ecclesiam sancti Iohannis de Valle, Ecclesiam Leonardi cum hospitali de Rescietis. In Petrognano Ecclesiam sancti Andrea, Ecclesiam sanctæ Mariæ, Ecclesiam sancti Zenonis, cum earum pertinentiis, Ecclesiam sancti Clementis cum pertinentiis suis. In Verralla Ecclesiam sanctæ Mariæ de Caiano. Domos quas habetis infra castrum supradicti Petrognani, terras, vineas, hortos, oliveta, quæ habetis in territorio ejusdem castri. Terras quas habetis apud sanctum Alexandrum, & ipsam Ecclesiam sancti Alexandri. Campum de Lartefo cum valle de Viniola, vineas, terras, silvas, & castaneta quæ circa monasterium vestrum habetis. Vineas de Lugnano, cum olive. Terras quas habetis apud Montem Monasterulum. In castro sancti Victoris Ecclesiam sanctæ Lucie cum omnibus pertinentiis suis. Prædictam quoque Ecclesiam sancti Salvatoris positam juxta Orclem, cum omnibus possessionibus &

Q ij